

Časopisna št. 113: Čelo leto 30 dni, pol leta 60 dni, četrletni 9 dni. Izven Jugoslavije: leto leto 65 dni. Inzerati ali oglasila se objavljajo po dogovoru; pri večkratnem izstavljanju primeren popust. Upravištvu pošljite naročila, inzerate in reklamacije. Telefon interurban šte. 113

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Poštnina plačana v gotovini.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravištvo je v Mariboru, Koroška cesta šte. 5. Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisni se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine prost. Telefon interurban šte. 113.

89. šte. v.

Maribor, dne 4. avgusta 1922.

Letnik XIV.

Fran Radešček:

Naše načelno stališče.

IV.

Osebo glasilo uradnika beogradske vlade, g. dr. Lenarda, «Samouprava», je priobčilo komentar k mojim predhodnim izjavam na način, kakršnega niti od g. dr. Lenarda nisem pričakoval. Ne bom preiskoval nagibov glavnega urednika «Samouprave» dr. Lenarda, ki so bili merodajni za njegov versko-politični in državno-politični duševni preokret. To je stvar njegove vesti in okusa. Ugotoviti pa moram, da je za zlobna podtikanja in očitne neresnice v «Samoupravi» osebno odgovoren g. dr. Lenard, ki je s tem samo potrdil moje mnenje o njem in pravilnost našega načelnega stališča. Proti temu stališču ni imel stvarnega odgovora, pač pa je za lase privlekel v razpravo — Jude. V svojih člankih nisem dal niti po sintetičnem smislu posameznih stavkov niti v celoti nobenega povoda sklepati na kakršnokoli rešitev judovskega vprašanja v okviru krščanskega svetovnega naziranja. Vsak razsoden in izobražen človek ve, da je judovsko vprašanje predvsem rasno vprašanje in je versko-politično še le v kompleksu s celo vrsto drugih vprašanj.

Muslimani pa so v naši državi bratje naše krvi in je avtohtono prebivalstvo po svojih pradedih v bistvu krščansko. Kdor je živel vsaj nekaj mesecev med priprostim muslimanskim ljudstvom in opazoval njihove šege in običaje, temu ni odšlo dejstvo, da se mnogi muslimani v izrednih slučajih zatekajo k molitvi v kršč. cerkve in pozivajo kršč. svečenike v svoje domove. S tem dajejo vidnega dokaza svoji globoki veri v moč priprošnje k Bogu — kristjanov.

Izključeno pa je, da bi mogel biti brezverec in svobodomislec pristaž stranke, ki stoji na stališču pozitivnega krščanstva.

V podkrepitev svoje teze naj v sledečem navedem vsaj nekatere odstavke iz članka, ki ga je napisal luteranski pastor D. A. Eckert v «Vossische Zeitung» z dne 27. m. m. o tem predmetu pod naslovom: «Die christliche Staatspartei» (Krščanska državotvorna stranka). V zadnjem času je namreč v Nemčiji zelo veliko zanimanje kristjanov vseh konfesij, da se katoliški centum kot najmočnejša, splošna, ljudska republikanska stranka spremeni v enotno krščansko stranko.

Eckert pravi: «Poznavalec modernega katoličanstva misli predvsem na močno gibanje k poglobitvi, k notranji spolnitvi in k duhovnemu poživljenju vere, katero (gibanje) vzdržuje svetna in redovniška duhovščina in se mu katoliki v navdušenjem pridružujejo. . . . Centum kot specifično katoliška stranka je odločno nastopil za uveljavljanje krščanstva kot moči v javnem življenju in je v tem z velikim uspehom prodrl. Mora se priznati, da je to v korist evangelski cerkvi. (Zakaj bi ne bilo tudi pri nas v korist n. pr. pravoslavni cerkvi, če se njeni verniki pridružijo boju katoličanov za krščanstvo v javnem življenju v okviru skupne politične organizacije? — op. pis.). Da se je tako odločno krščanska stranka postavila odločno na stališče demokratične republike, ne more ostati brez vpliva na evangelske kroge. . . . Katoličanstvo se je teoretično in praktično, organizatorično in parlamentarično tako uživel v socialno vprašanje, da se na protestantski strani kaj takega ni zgodilo niti v kršč. družbah. Sistematično se razvijajoča in praktično oblikujoča se ideja krščanskega solidarizma vsekakor ni brez privlačne sile. Zveza obeh ver na polju krščansko-socialne skupnosti v okviru stranke centuma bo vsekakor v ogromno korist na obe strani in stvari sami. . . . V strogo protestantskih krogih je nagnjenje h katoliški Cerkvi brezdvomno zelo močno, vsekakor pa močnejše, kakor pa k svobodomiselstvu naklonjenemu protestantizmu. . . .»

S socialno demokracijo vseh nijans — v to izrecno štejem tudi komunizem — nočemo samo od slučaja do slučaja praktično sodelovati, temveč hočemo z gospodarskim in etičnim jedrom resnice, katero jih pokreče, prožiti celoto ljudskega življenja, njihovo dobro in naše dobro združiti k obnovi našega ljudstva; to pa v prepričanju, da bo še le s tem novim razdobjem prišla k razvoju nemška (pri nas: jugoslovanska — op. pis.) zgodovina. . . .»

To so torej izmed mnogih v Eckertovem članku glavni argumenti za dr. Braunovo misel enotne politične ljudske stranke vseh, ki stoji na stališču krščanskega svetovnega naziranja.

Sicer navaja Eckert tudi svoje pomisleke proti takemu združenju, češ, da bi verski moment izključeval politično uveljavljanje brezverskih in protikršćanskih etičnih moči v javnem življenju. Dalje pravi, da bodo nasprotne stranke v samoobrambenem nagonu skušale preprečiti enotno krščansko fronto. Toda v bistvu se tej enoti ne more oprekatati pošteno stremljenje, da s pomočjo krščanske pravičnosti in izobrazbe dvignemo zasluženo ljudstvo iz teme in zmešnjave svobodomiselstva in kapitalističnega izkoriščevalstva k resnični svobodi in blagostanju.

Pašić in — Rusi.

Srbski minister zunanjih zadev in predsednik vlade za časa balkanske in pred svetovno vojsko je bil pravzaprav Hartwig, ruski poslanik v Beogradu. Hartwig je imel sicer nemški priimek, a je delal slovansko politiko. Pašića je imel popolnoma na vrvi, zato je bila takrat srbska politika dobra. Škoda le, da je ta prekanjeni ruski diplomat umrl ravno ob izbruhu vojske med Srbijo in Avstrijo. Kako krvavo bi ga bil Pašić potreboval pri izdelovanju svoje centralistične ustave, Hartwig bi mu gotovo dajal pametne nasvete, ker Rusi delajo v tem oziru popolnoma drugače, kot beograjski centralisti.

Kot zadnja dežela, katero so Rusi osvojili in katero še dandanes imajo v lasti, je Turkestan. Turkestansko ozemlje je osvojil Skobelev leta 1881. Ali so Rusi tukaj takoj vpeljali svoje sodstvo in šolstvo? Ne! Rajni Hartwig bi bil Pašića lahko temeljito poučil, kako so Rusi delali v Turkestanu. Navadna sodišča, kakoršna so imeli prej Turkestanci, so Rusi pridržali, poleg tega so seveda ustanovili svoja sodišča, katerih so se lahko posluževali tudi domačini, ako so hoteli. Kar se tiče šolstva, niso Rusi ničesar izpremenili. Ustanovili so seveda tudi svoje šole, a le za otroke ruskih kolonistov, uradnikov in oficirjev. Dalje so ustanovili šole tudi za potujoče Nomade to je Kirgize in druge. Ti niso imeli prej nobenih šol. Rusija pa je ustanovila v Taškentu posebno učiteljsko, kjer se izobražujejo učitelji v ruskem in kirgiškem jeziku. Vsakemu večjemu kirgiškemu oddelku se prideli po en tak učitelj, kateri potuje z njimi iz kraja v kraj in poučuje otroke v posebni kitki. Tako delajo v Aziji Rusi, kateri so si s pametno politiko osvojili srca tamošnjih prebivalcev. Turkestanci so pod Rusijo bolj zadovoljni kot so bili prej, ko so bili svobodni. Prej so imeli med seboj vedne boje, zdaj pa imajo mir in red.

Tudi Pašić bi bil modro ravnal, če bi bil v posamez nih deželah pustil vse naredbe, dokler bi kaj boljšega ni mogel postaviti na njihovo mesto. Toda nezmožni beograjski centralisti se ne morejo primerjati z Rusom. S svojo balkanizacijo, korupcijo in neumestnimi uredbami so povsod vznevoljili ljudstvo. Svetujemo Pašiću, da v zadnjem trenutku ker ni več Hartwiga, vpraša za svet previdne ruske begunce-diplomate. Ti mu bodo že vedeli nasvetovati, kako se naj vlada ljudstvo novopriklopljenih — prečanskih dežel. A. K.

Našim centralistom v album.

Znano je, kaj so delali Nemci, kako so pisali proti Slovanom v začetku svetovne vojne in naslednji leta. Naj imenujem le knjige: Dr. Ritter: «Berlin—Bagdad» in «Nordeap—Bagdad»; Rohrbach: «Zum Weltvolk hindurch»; Schmidt: «Das Endziel Russlands» in druge. Njihov namen je bil nas Slovence in Čeha poteptati, Srbe razdeliti med Madžare in Bolgare, Rusiji odvzeti baltiške dežele, Poljsko in Ukrajino imeti pod nemško kuratelo, Kavkaz priklopiti Turčiji itd. Sicer so se Nemci borili tudi proti drugim narodom, a tako strupenega sovraštva niso kazali proti nikomur kot proti Slovanom. Sovraštvo Nemcev proti Slovanom je dedno, je tradicionalno in tako bo tudi ostalo. Tako nas uči zgodovina!

Poglejmo Samovo kraljestvo! Nemci so s tremi vojskami napadli njegovo državo. On jih je seveda premagal, a takoj po njegovi smrti je večji del Slovencev zapadel nemški nadoblasti.

V začetku devetega stoletja je Ljudevit posavski na tleh sedanje Jugoslavije hotel ustanoviti mogočno slovansko državo. Poleg Hrvatov je dobil za svoj načrt tudi velik del Srbov, Slovencev ter Bolgarov, ter se je krepko postavil Nemcem v bran, Nemci so uvideli nevarnost slovanske države ter so pošiljali armado za armado — v vsem jih je bilo deset — da bi uničili slovanskega «predrznega», kar se jim je tudi posrečilo leta 822 po Kr. Od tega časa smo bili Slovenci nemški sužnji. Vsi domači slovanski knezi so bili odstavljeni, na njihovo mesto so prišli nemški grofi, ki so zidali mogočne gradove po naših krajih, da so imeli v njih varno zavetje. Naši pradedje so zidali te gradove na tlaki pod bičem nemških valpetov. Letos je torej ravno 1100 let, kar smo Slovenci prišli v nemško sužnost.

Poljski kralj Boleslav Hrabri (992—1025) je združil Poljsko, Češko, Moravsko, Slovaško in polabske dežele v mogočno državo, a Nemci so navalili nanj in ga premagali, ker jim je slovanska država zapirala pot na vzhod.

Enako je hotel češki knez Bretislav ustanoviti na vzhodu slovansko državo, ki naj bi bila mogočen jez proti nemškim navalom, toda cesar Henrik III, ga je napadel z veliko nemško premočjo ter ga je premagal. Bos in v spokorni obleki se je vrgel Bretislav pred nemškega cesarja, odpovedal se je osvojenim deželam ter ga prosil, da ga potrdi vsaj za češkega kneza.

Še enkrat je zazsvetila slovanstvu svetla zarja v nadi, da bo v srednji Evropi nastala mogočna slovanska država. Češki kralj Premisl Otakar II. (1253—1278)

je spravil pod svojo oblast tudi Avstrijsko, Štajersko, Koroško in Kranjsko, tako, da je njegova oblast segala do Jadranskega morja. Če bi bila njegova država ostala, bi srednja Evropa bila slovanska. Toda slavni kralj se je moral ukloniti nemški sili in končno je izgubil še kraljestvo in življenje v bitki pri Dürrenkrutu na Moravskem polju.

Tudi pozneje so se še ponavljali poskusi, na primer Zrinjski, Tatenbach in drugi, da bi ustanovili slovansko državo, toda vse je izpodletelo. Oba sta s smrtjo plačala svoje poskuse. Slovani smo ostali pod tujim jarmom in germanizacija je obhajala svoje triumfe.

V zadnji svetovni vojski pa smo prišli Jugoslovani Čehi in Poljaki do lastnih držav. Ali bomo zdaj imeli mir pred Nemci? Nikdar! Njih sovraštvo do Slovanov je tradicionalno, zlasti naša država jim bo na potu, ker jih loči le v ozkem pasu od morja. Nemci se bodo okrepili, združili se bodo v eno državo, ki bo postala mogočna monarhija s cesarjem (?) na čelu. In začel se bo zopet prej ali slej vojni ples.

Kaj naj bi bila naloga naše države v takih razmerah? Urejena bi morala biti na znotraj in zunaj, ljudstvo bi se moralo zadovoljiti in mu dati njegove pravice potom avtonomije. Nemeč je predvsem Nemeč, povsod je najprej patrijot in strokovnjak in potem še le strankar. Le poglejmo, kako Nemci delajo sedaj za «Wiederaufbau des Deutschland!» In pri nas? V državi odločuje le strankar, predvsem policajdemokrat in radikal. Zastavo nosita Pašić in Pribičević, kateri je «nepismen» v prosvetnem oziru, čeprav je prosvetni minister. Tudi «državotvorna» sta le radikal in policajdemokrat s samostojnežem vred, vsi drugi so «protidržavni element». Kako smo Slovenci tarnali pod nemškim jarmom, kako smo hrepeneli po narodni svobodi! O kako neizmerno veselje je vladalo po Sloveniji prve mesce naše skupne jugoslovanske domovine! Kako pa mora zdaj srce boleti vsakega slovenskega patrijota, če opazuje te sebične, zaslepljene in nesposobne strankarje v Beogradu, može brez vsakega takta in višjega poleta! Obzaljujemo, da taki strokovnjaki vodijo državo; Nemci se lahko zlobno posmehujejo, češ, še bo prišel čas in takrat bomo udarili. In do tega bo tudi prišlo, če bodo taki nespretni strankarji še dalje krmarili državo. Zato ni čudno, da vsak človek v Sloveniji, razen «državotvornih», želi avtonomijo, da bi že enkrat prišli iz teh obupnih razmer. In pri prihodnjih volitvah bo zmaga avtonomistična misel na celi črti in takrat se bo boj za avtonomijo prav za prav še le začel. Take nezdrave strankarske razmere kot so sedaj, bodo pripeljale državo do razpada. Nezadovoljnost ljudstva bi v ugodnem trenutku znali porabiti Nemci in konec bi bilo naše lepe domovine. Zato naj čuvajo čuvarji države! Historia docet! A. K.

Politični položaj.

O Pašićevi avdijenci pri kralju na Bledu se še zdaj mnogo govori po Beogradu. Pašić se je moral z navadnim enovrednim vozom peljati na dvor, dočim se drugi, tudi prav mali funkcionarji dvora vozijo z dvorskimi avtomobili, tarnajo nekateri listi. Kako se je moglo to zgoditi, ali še ne znajo upravljati s španskim dvorskim ceremonijelom, ali so pa hoteli s tem nalašč pokazati, da Pašićeva državniška zvezda ugaša. Balugdžić je ostal dolgo na Bledu, gotovo se ni vozil z navadnim vozom in listi so še poročali, kako je imel s kraljem razne zaupne in pomembne razgovore. Pašić je doslej varal samega sebe in vse naokoli, kako je vse v najboljšem redu in teku, kako vse «bidne» po njegovih vladnih nakanah. Pred očmi je imel najprej oblast in šele nazadnje, kolikor je pač njegovemu zastarelemu mišljenju in pojmovanju dostopno, — potrebe naroda. Za njegovo politično reputacijo bi bilo najbolje, da bi se bil takoj po vrnitvi v domovino umaknil. Če se danes umakne, kdo bo popravil, kar je on zakrivil, kdo bo odvrnil, kar je on naložil in nakopal državi? — Balugdžić gotovo ne in porodica ima še mnogo ljudi, ki bi radi posnemali Pašića, da se s prevarami pririjejo do moči in oblasti.

Predlog reakcionarnega zakona. Minister za izenačenje zakonov Marko Trifković je razdelil med članke vlade predlog o javnem zborovanju. Ministri naj bi ta zakon pregledali in proučili, predno pride pred ministrski svet. Ta zakonski predlog je skoz in skoz reakcionaren ter veren in primeren naslednik drugih del naše vlade. V političnih krogih je vzbudilo to remekdelo pravo iznenadenje, zlasti vsled člena 5., ki se glasi: «Zabranjujejo se zborovanja radi manifestacij proti ustavnim oblastim v državi, potem ona, ki bi hotela vplivati na kralja, vlado, narodno predstavništvo ter druge ustanove in organe državne oblasti, da se odredijo kake svoje ustavne ali zakonite pravice ali da bi se kako vprašanje pri zato merodajnih mestih rešilo po želji manifestantov. Istotako se zabranjujejo manifestacije za ideale ali forme vladavine, ki so nasprotne in neprijateljske sedanji obliki vladavine. Navzočnost na manifestacijah, ki so prepovedane v tem smislu, se smatra za prestopok proti javnemu redu in prisotni se

samo radi svoje prisotnosti kaznujejo z zaporom do enega leta. Sklicatelji prepovedanih manifestacij se kaznujejo z letom dni zopora. — Tako torej, s tem bi bili dovoljeni samo shodi vladnih strank, vsi drugi se pa lahko vsak čas prepovedo, češ, da minifistirajo za idejo, ki je neprijateljska in nasprotna sedanjim vladavini, — in sklicatelji ter vsi navzoči leto dni ne bodo motili vladnih mešetarij, ker romajo v zapor.

Podtajniško mesto v finančnem ministrstvu. Ker finančni minister sedaj zastopa tudi policajministra, je prišlo naenkrat vprašanje podtajnika v finančnem ministrstvu na dnevni red, češ, da ima Kumanudi preveč dela. Demokrati imajo že svoje kandidate za to mesto in sicer poslanca Popovića in Sečerova, radikali bodo pa hoteli v finančno ministrstvo spraviti svoje ljudi in so radi tega tudi napravili to vprašanje.

Konferenca za zboljšanje varnosti v Črni gori in južni Srbiji se je sestala v ministrstvu notranjih zadev. Razpravljalo se je o raznih odredbah, ki naj bi se izdale, da se varnost ustanovi in obdrži. Ostalo bo seveda samo pri odredbah, ostali bodo pa vsi dosedanji uradniki — nekulturni partizani in tudi javna varnost bo po tem takem, kakor je bila.

Za neodvisnost Črne gore se je vršil sestanek črnogorskih revolucionarjev na gori Lovčen. Sklenili so, pozvati prebivalstvo Črne gore, da se pripravi na proklamacijo nezavisnosti. — To je pač posledica krutega in neugnanega centralizma, ki razbija državo že ob njenem rojstvu.

Bolgarija in Bolgari.

Bolgarska javnost.

«Dnevnik»: Srbsko ljudstvo ima iste dobre lastnosti, kakor bolgarsko. Ono se zaveda, da je bilo na obeh straneh pogreškov. Zato stremi za mirom in zadovoljstvom, da more slediti svojem delu in pozabiti preteklost. Vendar srbski šovinisti se temu upirajo, ker ogroža njihovo politiko. Pravi razlog, zaradi katerega Srbija odklanja spravo z Bolgari, je v tem, da hoče igrati zelo važno vlogo, kar bi pa bilo nemogoče, če se Bolgarija združi z Jugoslavijo. Srbi se zavedajo, da bi se Bolgari mogli razumeti s Hrvati, Slovenci, Bosanci in Dalmatinci tudi glede avtonomije v Macedoniji. V tem slučaju bi Jugoslavija postala federativna država, kar Srbi nečejo dopustiti. Dokler možje, kakor so Pašič in Protić in njim enaki, ne prepuste svojih mest državnikom širšega političnega obzora, ni misliti na zboljšanje razmer med obema državama. Nek inozemski politik, ki je bil nekaj časa tudi v Beogradu, nam je zagotavljal, da je med mlajšimi srbskimi politikami, pa tudi med starejšimi, dokaj moč s širokim političnim obzorjem. Z obrekovanjem Bolgarov sedanji srbski državnik upajo vzbuditi pri velesilah in pri bolgarskih prijateljih Hrvatih, Slovencih in drugih jugoslovanskih plemenih nezaupanje napram Bolgariji. Hrvati in Slovenci pa so prepričani, da ni Jugoslavije brez — Bolgarov. (To je odmev na naš članek «Jugoslavija — brez Bolgarov?» v uglednem bratskem bolgarskem listu. Prepričani smo, da bo zdrav smisel srbsko-hrvatsko-slovensko-bolgarskega ljudstva odpravil srbski imperializem in izumetničeno državno mejo ob Timoku in Vardarju. Op. ur. «Straže».)

«Zemledelsko Znamce»: Krvavi režim je križal nesrečno Bolgarijo in jo pripeljal na Kalvarijo nejske mirovne pogodbe. Brez pomisleka se je zasadi nož zmagovalcev v prsa bolgarskega ljudstva, iz katerega se hoče izcediti štiri milijarde levov. Tako so postopali Judje z Jezusom Kristusom, ko so mu prebodli srce. Bolgarsko ljudstvo nima zlata v svojih žilah in sedaj ne more plačati po računu zmagovalcev brez krčmarja. Bolgarija je na robu finančne propasti. Če pri glasovanju desetmilijonske odškodnine se je pokazalo, kako naglo je padla vrednost levu. Kaj bi nastalo šele sedaj! Državniki in poljedelci, pripravite se! Približuje se dan plačevanja strašnih odškodnin! Edino sredstvo je, da se zapleni imetje tistih, ki so v stremljenju naglo obogatitve potisnili Bolgarijo v krvavo vojno. Ljudstvo je plačevalo doslej, odslej pa naj plačujejo povzročitelji njegove bede. (Članek je podpisal predsednik Sobraja, Atanasov. Op. ur. «Straže».)

«L'Echo de Bulgarie»: Na dlani je, da Bolgarija ne more prevzeti nase to ogromno breme v znesku, ki predstavlja celokupen proračun. Vprašanje pa je, če je zahteva tako strašna odškodnine tudi utemeljena? V zemlji je splošno vznemirjenje. Naj se torej ne izgublja izpred oči prave stvarnosti in naše dobre volje.

«Slovoc»: Če leti na Nemčijo sum, da se hoče izogniti plačilu vojne odškodnine s prostovoljnim bankrotom, se kaj takega od Bolgarije ne more misliti. Bolgarija je v vojni strašno trpela in skrajno ubožala. Njena produkcija je zelo primitivna in uničena, kljub temu vzdržuje svojo valuto in pošteno odgovarja svojim obvezam. Bolgarsko ljudstvo je vajeno stradanju in samozatajevanju, ne more pa prekoračiti meje — močnosti.

«Mir»: Medzavezniška komisija v Bolgariji ima v smislu čl. 122 nejske mirovne pogodbe pravico predlagati znižanje ali celo ukidanje plačevanja odškodnine na podlagi točne preiskave danega položaja v državi. Tako preiskavo pa ta komisija ni izvršila. Ako bi se medzavezniška komisija potrudila proučiti finančno in gospodarsko stanje v Bolgariji, bi sprevidela, da je treba podaljšati plačilni rok, zmanjšati svoto in ublažiti plačilne pogoje.

Parizka «Revue Internationale» prinaša članek Raoula Renaulta: Bolgarija z mravljično marljivostjo deluje na obnovi zemlje. To mrzlično delovanje vzbuja v svetu občudovanje in pohvalo. Toda na Bolgariji visi sorazmerno mnogo težje breme vojne od-

škodnine, kakor pa na Nemčiji. Poleg tega se je Nemčiji zmanjšala vojna odškodnina za 40 odstotkov, dočim se je Bolgariji, ki je bila vedno lojalna, zvišala ta odškodnina za poldrugo milijardo levov v obliki obresti za še neplačane obveze. Treba pa je omeniti, da je Bolgarija oddala določeno količino premoga in živine, kakor tudi vojni in železniški material. Dosedaj je Bolgarija plačala vsega skupaj 899 milijonov levov na račun zahtev nejske mirovne pogodbe. Več za sedaj ne more storiti. In vendar zahteva medzavezniška komisija gospodarske zakone, proračun, uredbe rudokopov, carin, monopolov, koncesij itd. v cilju, da se čim bolj izžme bolgarsko ljudstvo. Temu cilju naj služi tudi povišanje davkov in uzakonitev novih davščin. Vlada in javnost je z ozirom na to skrajno razburjena. Položaj, ki ga izziva medzavezniška komisija, vodi Bolgarijo v propast. Država potrebuje na vseh poljih izdatne podpore, da se opomore iz posledic vojne, da se izboljša zlasti kmetijstvo. Zemlja je sicer prirodno bogata, toda še ne razvita, takorekoč deviška. Torej podpore, podpore za njen gospodarski razvoj, kakoršnega Bolgarija s svojim marljivim in delavnim ljudstvom v polni meri zaslučuje!

Bolgarske vesti.

Bolgarska delegacija v Londonu, s svojim predsednikom Todorovom na čelu, se je poklonila Lordu Balfourju in se mu zahvalila za naklonjenost Bolgarom.

Premoga se je lani nakopalo v Bolgariji okrog 14.500.000 ton. Domača potreba je porabila 4.350.000 kg, vse ostalo pa se je izvozilo.

Dišave. V Bolgariji se prideluje, kakor je že znano, tudi dišave iz rož. Letos se ceni ta pridelek na 2000 kg dišav. Rož so nabrali za 6.000.000 kg. Pri nas, v Jugoslaviji, pa je vrtnarstvo sploh še v povojih. Jugoslavija z Bolgarijo bi bila sorazmerno ena najbogatejših držav na svetu.

Wranglovci zapuščajo Bolgarijo in odhajajo v Rusijo. — Oh, ko bi se mogli znebiti tudi pri nas te nadleg!

2000 ton železniškega materiala izročiti dne Bolgarija Jugoslaviji kot vojno odškodnino.

Kongres bolgarske duhovščine se je končal te dni v Sofiji. V resolucijah se zahteva civilna obleka za duhovnike in sprememba pravil svečeniških društev.

Mednarodna konferenca delegatov vseh krščanskih cerkva se sestane dne 8. t. m. v Kopenhagenu na Danskem. Bolgarsko eksarhistično Cerkev bo zastopal metropolit Štefan v družbi z mepihom Čankovom. — Gre za skupen nastop krščanstva proti svobodomiseltvu in brezverstvu.

V smislu sklepa Zveze narodov se začno te dni neposredno pogajanja med Beogradom in Sofijo, da se uredi vprašanje četaških vpadov v Macedonijo. V zunanem ministrstvu je bil v ta namen posvetovalni sestanek, katerega so se udeležili naši delegati pri Zvezi narodov, zastopniki vojnega in zunanjega ministrstva ter zastopnik ministra notranjih zadev, minister Kumanudi.

Po svetu.

Italijanska kriza. Kakor znano, je morala vlada de Facte odstopiti, ker se ji je očitalo, da ni sposobna, da napravi konec anarhiji, povzročeni vsled permanentnega vojnega stanja med fašisti na eni ter socialističnim in komunističnim delavstvom na drugi strani. — Med tem ko se je kralj pogajal z različnimi državniki, da se sestavi nova vlada in je končno bil primoran, da vlado zopet poveri de Facti, je delavska zveza proglasila 1. avgusta generalni štrajk po celi Italiji. Štrajk se je res začel, dasi ponekod še delajo; položaj pa je otežkočen ne toliko radi štrajka, kolikor zaradi mobilizacije, ki so jo napovedali fašisti. Ti grozijo, da se siloma polaste vlade, ako vlada ne zatre delavskega gibanja. Vlada je hotela pokazati, da je položaju kos, konsignirala je povsod vojaštvo in tudi nov de Factin kabinet je sestavljen. Njegovo vlado tvorijo laška ljudska stranka, demokrati, zmerni socialisti in nekateri desničarji.

Francoska neizprosnost napram Nemčiji. Na noto nemške vlade glede moratorija in plačila reparacij je takoj odgovoril ministrski predsednik Poincare. Odgovor je zelo oster in strog. Poincare grozi Nemčiji z represalijami za slučaj, da ne izpolni vseh zahtev glede reparacij. Dan ji je rok do 15. avgusta, na kar misli Francija izvajati vse konsekvence iz mirovne pogodbe. Francija, ki sama ne more plačati svojih dolgov, noče razumeti, da so tudi drugi in posebno še premaganci v velikih finančnih zadregah.

Zavezniški dolgovi. Velika Britanija je izročila Italiji, Franciji, Jugoslaviji, Grški, Rumunski in Portugalski noto, v kateri javlja, da je Velika Britanija primorana radi zahteve Zjedinenih ameriških držav, da se plačajo Ameriki dolgujoča posojila v znesku 850 milijonov funtov šterlingov, zahtevati vrnitev vseh danih vojnih posojil v skupnem znesku 1098 milijonov funtov šterlingov. Nota izraža dalje obzaloževanje angleške vlade, ki je morala opustiti misel, da se vojna posojila črtajo. Anglija ni z ozirom na zahtevo Amerike v položaju zaveznikom teh dolgov odpustiti, ker mora plačati svoje dolgove Ameriki.

Grški pohod proti Carigradu. Grčija se vsled zavlačenja vojske s kemalisti v Mali Aziji nahaja v kritičnem položaju, ker grozi venicelistična revolucija proti monarhiji. Venizelovi pristaši agitirajo proti kralju Konstantinu z nacionalnimi gesli, zahtevajo aneksijo Smirne ter rešitev carigradskega vprašanja. Vsled tega je grška vlada sklenila vojaško akcijo proti

Carigradu in zbrala okoli 20 do 30.000 mož, kateri so se približali znani čataldski črti, katero branijo čete carigradske turške vlade in nekaj internacionalnih oddelkov. Vrh tega je odplula v Carigrad angleška eskadra iz Malte. Zastopniki zaveznikov so izročili grški vladi noto, v kateri izjavljajo, da ne bodo trpeli nobene akcije, naperjene proti prestolici Turčije in da bodo Carigrad z oboroženo močjo branili. — Anglija pridno pošilja svoje bataljone v Turčijo. Število zavezniških čet v Turčiji dosega 11.000 mož brez mornarjev in mornariških vojakov.

Poljska vladna kriza je rešena. Pilsudski je prisilil Korfanta-ja, da odstopi, novi vladi pa stoji na čelu vseučilišni profesor iz Krakova dr. Julijan Novak.

Beleške.

Minister in njegova pošta. Pred izglasovanjem budžeta za ministrstvo pošte in brzojava, se je tudi minister Žarko Miladinovič pripravljaj, da obdrži svoj govor. V tem pa vstane poslanec Jugoslovanskega kluba v imenu cele opozicije ter daje izjavo: «Ker so pošte tako slabe, ni vredno o njih niti govoriti!» — Nastane splošen smeh, minister Žarko se pa zopet spusti na svoj sedež zadovoljen, da bo tudi brez govora lahko ostal minister slabih pošt, ki niso vredne niti besede.

Kraljev brat princ Jurij je došel v Beograd in od tam se javlja, da se misli stalno naseliti v Beogradu. To je nepričakovan zaključek vsega tega, kar se je o njem pisalo po listih in kar je še malo pred princem prihodom namigaval «Balkan», ko je pisal o nekih strahotah «u beogradskoj Krunskoj ulici». — Ko je princ Jurij potoval skozi Zagreb, je došel tja tudi kralj z avtomobilom. Brata sta bila na isti dan v Zagrebu, pa se nista videla. Kralj se je pripeljal čez Savski most, vozil se je po nekaterih ulicah, nikjer se ni ustavljal in vrnil se je zopet nazaj na Bled.

Banka «Franco-Serbe» podpira italijanske fašiste. Ponedeljkova «Slob. Tribuna» prinaša ta le dopis iz Reke: Ni še dolgo, da se je na Reki osnovala podružnica Franco-Serbe banke. Ta zavod, ki nosi srbsko ime, in ki uživa posebne privilegije v jugoslovanski državi, se trudi, da gre na roko onim, ki so toliko zla zadali našemu narodu. Nedavno je daroval ta zavod tujakajšnji fašistovski organizaciji 500 lir ter ni izključeno, da se ne bi to tudi večkrat zgodilo. Razven tega nastavlja v svojem delokrogu fašiste, ki so se priklatili iz Italije, dočim je toliko naših mladih ljudi, ki so dovršili trgovsko akademijo, brez službe. Radi bi vedeli, ali so tudi druge podružnice po Jugoslaviji tako darežljive napram našim inštitucijam, kakor je ta podružnica radodarna napram našim krvnikom. — Dopisnik še poziva SHS merodajne kroge, naj vplivajo na ta deznarni zavod. V Reki mu seveda ni znano, kaj se vse skriva pod patrijotičnimi imeni.

Značilen primer policijskega nasilja. Zemljoradniško glasilo «Selo» z dne 30. p. m. prinaša sledečo «paznjo prijateljem»: «Prijatelji iz notranosti Srbije nam pišejo, da razširjajo policijski uradniki ponekod tendenciozne vesti, češ, da bo vlada zemljoradniško gibanje ravno tako zatrla, kakor komunistično stranko. Vsem prijateljem sporočamo, da so take in enake vesti poslednji zdihljaji današnjih oblastnikov. Vedite, da je selo jače nego mesto. Današnji režim je z lahkoto udaril po maloštevilnem delavstvu mest in trgov, nikdar pa ne bo zlomil odpora organiziranega seljaštva, ki zna prezirati življenje in gledati smrti v oči. Tudi oblastniki so iz krvi in mesa. Vsekakor je dobro, da odkrivajo hlapci režima svoje tajne želje. Prijatelji našega pokreta naj nam nemudoma sporočijo imena onih valptov režima, da se nam pozneje ne bodo vsiljevali kot strankarski in idejni prijatelji.»

Dnevne novice.

Narodna skupščina je prenehala s sejami. Narodni poslanci gredo sedaj med ljudstvo in bodo priredili shode, kjer je treba. Kdor prosi poslance za kako intervencijo v Beogradu, naj pošlje pismene informacije dotičnemu poslancu na njegov naslov: Naslovi naših poslancev so: dr. Korošec, dr. Hohnjec, Pušenjak in Žebot, Maribor, Klekl, Crenšovec, Krajnc, Galicija pri Zalcu, Roškar, Sv. Jurij v Slov. gor. in Skoberne, Rajhenburg. Prihodnje zasedanje parlamenta se bo začelo šele meseca oktobra.

Jadranska banka v Trstu in dr. Žerjav. Komaj se je začelo o tej zadevi, so že začeli sumiti politiki, ki stojijo izven demokratičnih krogov, da ima pri celi stvari tudi dr. Žerjav vmešane svoje prste iz sovraštva in maščevalnosti do glavnega ravnatelja Jadranske banke Kamenaroviča, ki ga je obtožil, da je s svojimi tovariši potrošil več milijonov iz banke za svoje strankarske koristi brez računov in brez dovoljenja. Hrvatski listi so doznali iz dobrih virov, da je imela tržaška afera to-le predigro, oziroma začetek: V nedeljo, dne 23. julija, je došlo v Beograd nekaj Slovencev iz Primorja. Eden od njih je izročil dr. Žerjavu velik sveženj aktov, in v Žerjavovem stanovanju so bile ob dveh večerih dolge konference. Gospod, ki je akte donesel, je odpotoval dne 25. julija z ekspresom nazaj v Trst in dne 29. julija je bila obdolžena kratkoma Jadranska banka v Trstu, da je potvarjala knjige in račune ob izmenjavi kron v lire v prid jugoslovanskega prebivalstva. Vesti o obtožbi in aretaciji nekih uradnikov je izšla dne 29. v soboto na prvi strani tržaškega lista «La Sera». Sotrudnik tega lista je pa slovenski novinar, ki je bil svoj čas odpuščen iz uredništva «Edinosti» in ki je tudi tržaški dopisnik ljubljanskega «Jutra». Ta gospod se je odpeljal v soboto ponoči iz Trsta v Ljubljano z najnovejšo številko «La Sera» v žepu in požuril se je v uredništ-

vo «Jutra.» Uprava Jadranske banke je tudi informirana, da se je od gotove strani poskušalo proti njej nahujskati nekatere beograjske liste. Sedaj že sami italijanski tržaški listi pišejo, da cela obtožba ni pravi nič drugega, kot maščevanje nekega odpuščenega uradnika.

Zerjavovščina v likvidaciji. V znani milijonski aferi z Jadransko banko je dr. Zerjav iskal zaupnice med ljudmi sebi enakega kova. Mislil je, da bodo tudi beograjski demokrati, kot znani korupcionisti, sprejeli «nedolžno preganjano žrtev bankirjev» v odprto naročje. Quod licet Jovi, non licet bovi! Beograjski policajdemokratje so sebi najbližji. Zato je tudi razsodišče demokratskega kluba sklenilo počakati razsodbo sodišča, in bianco pa ne podpisuje zaupnice, najmanj pa ljudem, obsojenim iz koristoljubja. Tonečemu Zerjavu je prišla na pomoč najnovejša, za lase privlečena afera Jadranske banke v Trstu z italijansko vlado. Kdor pozna spletkarsko sposobnost dr. Zerjave, se ne more ubraniti vtisa, da obstoja neka maščevalna zveza izmed Kamenarovičevih razkritij in «Jutrovih» poročil o Jadranski banki v Trstu. Zato počakajmo razvoja dogodkov. S tem pa nočemo reči, da zamorec ne bo potem nič bolj bel, ne bolj črn. Rezultat pa bo vsekakor, da je zamorec črn in zerjavovščina v likvidaciji.

Shodi v okraju Gornjigrad. Dne 6. avgusta po rani maši shod v Gornjemgradu, po drugi maši shod na Ljubnem. Dne 13. avgusta po rani maši shod v Mozirju, popoldan posvetovanje zastopnikov vseh organizacij SLS o davčnih zadevah v Rečici ob Savinji. Na vseh teh zborovanjih govori poslanec Vladimir Pušenjak.

Poslanec Pušenjak biva do 10. septembra v Nazarjah (gostilna Turnšek), da pride bolj v stik s somišljeniki v okrajih Gornjigrad, Šoštanj, Mežiška dolina itd. Vsa pisma se naj pošiljajo do 10. septembra na označen naslov; govori se lahko osebno v Nazarjah z gospodom poslancem vsak dan razun sobote, nedelje in pondeljka, katere dni je odsoten na shodih.

Gospod dr. Slavič se je iz Italije podal v London kot ekspert za Prekmurje in se vrne prihodnji teden v Maribor.

Odpuščenim cestarjem! Minister gradževin je izjavil poslancema Zebotu in Stanovniku, da bodo odpuščeni cestarji vsi s 1. avgustom sprejeti nazaj v drž. službo. Na posredovanje poslancev SLS se bo cestarjem za čas od 1. majnika (ko so bili odpuščeni) pa do 1. avgusta izplačala razlika v plači. O tem obveščamo naše cestarje, da se v slučaju, ako bi jim predpostavljene kljubovali, obrnejo nemudoma do naših poslancev.

Kombinirani gospodarski sistem pri državnih podjetjih in parlamentarni odbor kot kontrola državnega gospodarstva. Finančni odbor je odkril, da je država slab podjetnik, slab trgovec in da ne dela tako, kakor bi lahko delal zasebnik. Naša državna podjetja, pa naj si so gozdovi ali rudniki ali kaka druga podjetja ne domašajo niti približno toliko dobička kot enako podjetja v zasebnih rokah. Zato je bil finančni odbor mišljenja, da je treba pri nas za taka podjetja uvesti kombiniran sistem gospodarstva in sicer na ta način, da bi se tvorile delniške družbe, ki bi prevzele vsa podjetja. Pri teh družbah bi bila država udeležena z nadpolovično delnico. Na ta način bi si država ohranila odločilno vpliv, pritegnil bi se pa vendar v podjetja zasebni kapital in zasebna podjetnost, dobila bi se potrebna sredstva za obrat in investicije. Teh sredstev danes ne moremo nikjer dobiti, zato se tudi obrati ne morejo povzdigniti tako, kakor bi bilo treba. Na drugi strani

je bil finančni odbor tudi mišljenja, da je treba izvoliti poseben parlamentarni odbor, ki bo nadziral eksploatacijo vseh državnih ustanov, tudi šum in rud. Neeobhodno potrebno bi bilo, da se tak odbor izvoli, ker bi mnogo pripomogel k temu, da bi se razmere v državnih podjetjih uredile in gospodarstvo izboljšalo.

Glavni vzrok, da se pri nas ne zida. Jako veliko breme za naše kraje je hišonajemniški davek. Ta davek je v Sloveniji izredno visok. Mi vemo, da je ta davek v celi Evropi nujno potreben reforme. Znano je, da se v naši državi hišni posestniki ne obdačujejo enako. Po zakonu znaša davek dve tretjini čiste najemnine; za vzdrževalne stroške se sme odpisati samo 15 odstotkov. Ta odpis je za današnje čase dosti prenizek. Morebiti je zadoščal pred 100 leti, ko se je ta davek uveljadel, ne pa sedaj. Iz poročil organizacij hišnih posestnikov je razvidno, da so znašali vzdrževalni stroški od leta 1914 naprej skoro 100 odstotkov. Poleg tega davka, ki je sam na sebi že visok, pridejo pa še visoke občinske doklade. Kako je ta davek neenak, lahko pokažemo na treh primerih: V Ljubljani se mora plačati od 100 kron čiste hišne najemnine 60 K davka; na Hrvaškem (v Zagrebu) se plača od 100 K čiste najemnine 25 K davka. V Beogradu pa se plača od 100 K čiste najemnine samo 10 K davka. Vidimo, da je zlasti Ljubljana glede tega davka preobremenjena in je radi tega opravičeno, ako se hišni posestniki v Ljubljani obračajo z različnimi spomenicami na ministrstvo, da bi ministrstvo že končno te pretirano visoke davke znižalo in dalo možnost, da bi imeli hišni gospodarji vsaj nekaj malega dohodkov od hiš. Dalje pa vidimo to, da je ta davek v Sloveniji zelo visok, zraven pa znašajo stanarine v Ljubljani jedva v kronah, toliko, kakor v Beogradu v dinarjih. Iz tega se vidi, v kako neprijetnem položaju so hišni gospodarji v Ljubljani. V vseh modernih državah: na Francoskem, Bavarskem in Pruskem je ta davek dosti nižji; posledica je, da se je v teh državah razvila stavbna podjetnost, da se pospešuje industrija in da vlada splošno blagostanje. Pri nas pa lahko mirno rečemo, da je glavna posledica pretiranega hišonajemniškega davka ta, da nihče noče zidati in da vlada v Sloveniji taka stanovanjska beda, da je groza.

Vzrok žalostnim razmeram pri naših carinarnicah. V naši državi je največ pritožb glede carinarnic in glede postopanja carinikov v posameznih carinarnicah. Te pritožbe so večinoma upravičene, ker vlada po carinarnicah velik nered, veliko šikaniranje občinstva in velika korupcija. Razne gospodarske korporacije so že vložile spomenice, v katerih so zahtevale, da se vsi ti nedostatkni odpravijo. Zalibog so bile vse te spomenice brezuspešne. Vzrok tem žalostnim razmeram pri naših carinarnicah je zlasti to, ker je vse carinsko postopanje urejeno strogo centralistično in je baš v carinarnicah največ uradnikov, ki se ne zavedajo svojih dolžnosti in ki mislijo, da so carinarnice ustvarjene samo za njihovo obogatitje, ne pa, da so zavodi, ki naj dajo dohodke državi in pri katerih se mora z občinstvom kulantno postopati. Carinska politika je napačna. Mesto, da bi se odpravile izvozne carine, se iste v zadnjem času še povišujejo.

Drva in železniški pragi iz državnih gozdov. Ker se tiče gospodarstva v naših gozdovih, bi bilo priporočati, da se iz njih pravočasno preskrbijo drva za razne državne urade in ministrstva. Mi smo lansko leto čitali, v kakih težkočah se nahaja naša aprovizacija glede drv. Drva so se komaj dobila za visoko ceno. Če bi se bila drva za državne urade pravočasno preskrbela iz državnih gozdov, bi bila mnogo cenejša, ker bi bil odpadel dobiček trgovcev. Naši uradi bi bili lepo sha-

mi, obednicami, hodniki, z vrtovi in studenci. Bogati zakladi zlatih in srebrnih posod in drugega kamenja so bili v njih shranjeni in opremljeni so bili z vso razkošnostjo tega mogočnega in ponosnega judovskega kralja.

Pod njegovim poveljstvom bi se bila tudi rimska vojska zastojala pred Jeruzalemom.

Tudi Agripa*, prvi tega imena, ki so ga črvi snedli kakor ubogega smrtnega človeka, čeravno si je pripisoval božje lastnosti, tudi on je začel z novo obrambeno črto. Pa preveč je bil odvisen od Rima in ni si upal zbuditi suma in nezaupnosti pri senatu. Silni Agripin zid je bil sicer započet, pa nikdar dokončan, vsaj ne tako, kakor je bil zasnovan iz kraja. Po smrti Agripini so ga Judje sicer še izdatno utrdili in izpopolnili, pa delo je zaostalo vsled bojev z Rimljani.

Pa tudi če bi bil sovražnik zavzel mesto, je moral tempelj še posebej oblegati. Ta veličastna stavba — Herod Veliki jo je pozidal na mestu, kjer je nekaj stal Salomonov in pozneje Zorobabelov tempelj — je bila simbol judovskega narodnega ponosa, simbol njihovega verstva, njihove neodvisnosti, njihovega bogastva in njihove moči.

Od treh strani so obdajale tempelj skrbne in premišljeno pripravljene utrdbe, na četrti, vzhodni strani, pa je padal tako strmo v kidronsko dolino, da je bil vsak dostop kratkogladko nemogoč. Tempelj so bili Judje pripravljeno braniti do najsrajnejše skrajnosti. Kdor je imel imel v rokah tempelj, je imel v rokah mesto, in z njim Palestino in vse judovstvo.

Pa ne samo zaradi strategične in politične važnosti so hlepeli Rimljani po tempelju, ampak tudi, in morebiti največ, zaradi neizmernega bogastva, ki je bilo v njem nakopičeno.

(Dalje prihodnjic.)

* Herodov vnuk. — Herod (svetopisemski) je še enkrat in zadnjikrat združil vse pokrajine izraelskih rodov pod svoje žezlo. Umrl je l. 40 po Kr. Za njim je isto poskušal njegov vnuk Agripa, tisti, ki je dal umoriti sv. Jakoba in je vrgel v ječo sv. Petra. — Pa l. 44 po Kr. so ga črvi pri živem telesu snedli. Odslej so vladali Judje rimski cesarski namestniki, prokonzuli, dokler ni Tit z razdejanjem Jeruzalema l. 70 uničil judovstva.

jali s svojim budgetom, ker bi ne bilo treba tako visokih cen plačevati za drva. Isto je glede železniških pragov. Tudi ti naj bi se jemali v prvi vrsti iz državnih šum. Potem bi se pragi ne prevažali s kraja v kraj, s čimer se stroški znatno povečajo. Škoda je tudi to, da se na ta način okupira mnogo vagonov, ki bi se lahko drugače porabili.

Iz Črne gore pošiljajo vojaki obupna pisma. Tako piše eden iz Bara ter se že poslavlja od domačih, češ, najbrž se ne vidimo, dobra tretjina fantov je bolana na krvavi grizi in smrt pobira enega za drugim, ker ni nobene oskrbe in postrzebe za nesrečne bolnike. Slabo, nevžitno, tudi pokvarjeno hrano dajejo zdravim in bolnim. Če prenese, je dobro, če ne — umrje in nikdo se zato ne zmeni. Vojška proviziorna bolnica je strašno zanemarjena, nesnažna, smrdljiva, da bi zdrav človek zbolel in umrl, če bi prišel v njo. Na grizi bolani vojaki se vlečejo do latrine in tam ležijo, da ni vsaj treba spuščati krvi in blata pod sebe, kakor v zanemarjeni «bolnici», kjer ni postrzebe, ne posode.

Znanega Krsto Cicvariča je tiskovno in časopisno podjetje kar čez noč odrinilo od «Beograjskega dnevnika», kjer je tako dolgo in tako na veliko vodil visoko državotvorno politiko ter povzdigoval, proslavljal, odstavljaj in preklinjal razne politične glave. Cicvarič rotli sedaj ves svet, naj se zanj zavzame, ker se mu je zgodila velika krivica in so ga podjetniki zato odrinili, ker ga niso več rabili, ko jim je list povzdignil in razširil. V svojih obtožbah in pozivih trdi tudi to, da so ga izbacili, ker je Pribičevića kritiziral. Izdajati je začel svoj list pod imenom «Stari Beogradski Dnevnik».

Kolonija slepih v Futogu. Na sekvestriranem posestvu grofa Choteka v Futogu v okolici Novega Sada bodo nastanili 29 slepih invalidov, ki so se sedaj šolali v invalidskem domu v Zemunu. Država bo dala tem revežem hiše in zemljo, invalids. dom v Zemunu pa vse orodje, ki je potrebno za izvrševanje obrti, katere so se naučili kot slepci. Kolonija slepih v Futogu bo osnovana na združni podlagi.

Novo selo v Banatu. Dne 27. julija je bilo osnovano v bližini Rumunske Ečke na posestvu grofa Polavičičinija novo selo. Vas je dobila ime «Stajičevo», po imenu svečenika Save Stajiča, ki si je pridobil največ zaslug za osnovanje tega sela. Vas bo obljubena od dobrovoljcev, kolonistov in revežev iz Spod. Elemira. Na dan ustanovitve je štela vas 220 družin in 1078 duš.

Najbogatejše mesto v Jugoslaviji je Subotica, ki poseduje zemlje v vrednosti 35 milijard kron in hiše, ki so vredne 20 milijard kron. Pri vsem tem ogromnem bogastvu pa nima Subotica niti vodovoda niti kanalizacije.

Razdelitev Chotekovega posestva v Vojvodini. Po najnovejši ministrski naredbi je odvzetih od veleposestva grofa Choteka, ki je v bližini Novega Sada, še 1000 oralov, katere dobijo invalidi in vojne sirote. Cela posest grofa Choteka je merila svojčas 22.000 oralov in dosedaj je bilo potom agrarne reforme razdeljenih 18 tisoč 500 oralov. Od 1000 oralov, ki bodo sedaj razdeljeni, bo dobil novosadski mestni svet 600, katere bo razdelil med mestne reveže.

Liga štirideseterih. V zadnjem času se veliko omenja liga štirideseterice, ki že nekaj let zbira dokumentarni material o korupcijskih aferah v naši državi. Od te lože zbrani material bo iznešen v javnost potom tiska.

Svojo hčer zadavil. V selu Črnomojstju v prilepškem srezu je živel Trojan Eočinovič s svojo hčerko, ki je bila zelo lepa vaška devojčica, a tudi lahkoživna. Eden od ljubimcev jo je zapeljal in nato pobegnil v svet. Oče je bil pripravljeno odpustiti hčerki lahkomiselnost, a ga ni poslušala in vedno uhajala na nemoralna pota. Oče videč, da mu dela otrok vedno večjo sramoto, pa jo je začel kaznovati na vse mogoče načine. A tudi dejanske kazni so bile pri lahkoživki zamanj. Pred nekaj dnevi sta se zopet zelo hudo sprla oče ter hči in v hudi jezi je zagrabil oče hčer za grlo, jo zadavil in jo odnesel v hišo ter položil mrtvo na postelj.

Javna varnost v Slavoniji in Vojvodini. Srednja Slavonija v okolici Našiča je že dolgo časa ogrožena od grozovitosti proslulega tolovaja Čaruge in njegovih tovarišev. Čaruga koplji eno razbojništvo na drugo, a žandarji ga nikakor ne morejo dobiti v roke, dasi se prikazuje sedaj tu, sedaj tam v uniformi žandarja, seljaka itd. Te dni so prijele oblasti nekaj udov njegove tolpe, a te člane si bo Čaruga hitro nadomestil. — Kakor po Slavoniji je ogrožena javna varnost tudi v Vojvodini. Dne 26. m. m. je bil od roparjev izropan 5 km pred Novim Sadom kmet iz Petrovca, ki se je peljal s svojo ženo na vozu v mesto. Oropala sta ga dva po vojaški oblečena in oborožena roparja, ki žemata na vesti 4 rope, en uboj in bogzna koliko tatvin. Nesigurnost ne krihati samo po Makedoniji, Črni gori in Hercegovini, ampak se je razpasla tudi po Slavoniji in Vojvodini. Da se osigura javna varnost v naših najbolj bogatih krajih, bi se moralo nekaj podvzeti. Ako je žandarmerija pri vsem ogromnem številu preslabotna, da zasigura državno javno varnost, pa bi se moralo poklicati na pomoč vojaštvo, da enkrat temeljito iztrebi organizirane razbojniške bande.

Konjičanom. Ne odgovarjajte na razne dopise v nasprotnih listih. Piše jih eks-kapucin, ki se je na račun drugih preobleden klosterskega kruha. Na njegovem željniku ne rastejo, ker je tam suša vedno, kakor letos. Lazi iz ene krčme v drugo in vleče na ušesa, da bi kaj ujel. Bo te na cesti sicer prihuljeno pozdravil, nikdar pa v oči pogleda, kakor tat, ki krade — čast. Laž mu je bolj sveta, ko resnica. Dober tek k Judeževim grošem, ki mu jih v ta namen daje njegov šef, ako je vsaj on bolj pravičen.

LISTEK.

GLADIATORJI.

(132. nadaljevanje.)

Zunaj so taborile rimske legije, neizprosne, jeklene, v strogem redu, dobro preskrbljene z živili in orožjem, zmerne, resnobne, pripravljajoč se na zadnji, silni, odločilni udar, — za obzidjem pa je vladala zmešnjava in nered, nedisciplinirano navdušenje za boj in strankarski, izdajalski preprič, pogum brez pravega enotnega vodstva, sijaj in skrajno ubožstvo, pregrešno veseljačenje in obup, bojevi to razpoloženje in onemogla lakota —. Mrtva trupla so ležala v sencih blestečih se palač nakopičena po ulicah in nihče se ni brigal zanje. Marmornati stebri, visoki portiki, snežnobele terase in razkošni vrtovi so oznanjevali bogastvo meščanov — umazane postave, plazeče se okrog, upognjene k tlom, stikajoč hladno po ulicah in kotih, kje bi se še dal najti kak zadnji odpadček, kaka gnila mrhovina za gladni želodec — te pa so pričale, da skrajna lakota davi judovsko glavno mesto. —

Jeruzalem je bil tistikrat ponajveč pozidan na dveh gričih, na Sionu in na Moriji. Ozka dolinica ju je delila. Morija, vzhodni, višji grič, ki je na njem ležal Salomonov tempelj in gorenje mesto, je bil po svoji naravi nepremagljiv, pa tudi Sion je bil na svojih zunanjih straneh tako strm, da se je moral imenovati nedostopen. Poleg tega pa so obdajali mesto orjaški zidovi in so ga branili silni stolpi, ki so bili pravi gradovi za sebe, dajoč prostor močnim posadkam in velikim zalogam živil, preskrbljeni z vodo in z vsemi bojnimi potrebščinami.

Herod Veliki, vkljub svojim pregreham in hudobijam in vkljub svoji včas naravnost blazni krvoločnosti izvrsten državnik in vojak, ni pozabil na varnost svojega glavnega mesta. S skrbno premišljenostjo in velikimi stroški je dal pod svojim osebnim nadzorstvom pozidati mogočen zid krog mesta in postaviti nanj tri visoke stolpe iz orjaških, obsekanih kamenov, ki so bili tako gladko obdelani, da je vsa stavba izgledala kakor izklesana iz ene same skale.

Ti stolpi so bili prave palače, s stanovanji, dvorana-

Iz Maribora.

Jugoslovanska strokova zveza, ženska in poselska zveza priredijo v nedeljo izlet v Kamnico. Vsi organizirani člani in članice zgoraj omenjenih zvez naj se udeležijo izleta polnoštevno. Zbirališče na Glavnem trgu in ob pol tretji uri odhod v Kamnico.

Velika poletna veselica in župni sestanek mariborskega gasilnega okraja v nedeljo, dne 6. avgusta se vrši po sledečem sporedu: Od pol 8. do 8. ure dopoldne sprejem delegatov in gostov na glavnem kolodvoru v Mariboru. Potem odhod z vojaško godbo k obisku mariborske požarne brambe. Po ogledu tamošnjega gasilnega doma odhod na Pobrežje. Tam razhod. Koncert vojaške godbe. Ob pol 11. uri občni zbor gasilske župe v salonu gostilne Pukl. Ob pol 2. uri tehnična vaja domačega gasilnega društva. Potem odhod na veselilni prostor, vrt gostilne Rojko na Spodnjem Pobrežju. Tam bo: godba, petje, ples, razni šotori. Vstopnina 4 dinarje za osebo, podporni člani 3 dinarje, gasilci prosto. Avtomobilska zveza od 3. do 10. ure z državnim mostom v Mariboru. Cena 3 din. za osebo. Tuji gasilci imajo na Južni Železnici polovično vožnjo. V slučaju neugodnega vremena se vrši veselica dne 13. avgusta. Občni zbor župe pa ostane dne 6. t. m. Čisti dobiček za nabavo delavnih krojev. V ožgled velikih stroškov te prireditve se prosi za obilno udeležbo. — Načelstvo.

Velika zajčjerejska razstava. Prvo zajčjerejsko društvo za Slovenijo priredi v soboto dne 5. in nedeljo dne 6. avgusta na vrtu gostilne Halbwidl, Maribor, Jurčičeva ul. št. 7 veliko zajčjerejsko razstavo, pod protektoratom gospoda župana Grčarja. Razstavijo se zajci vseh pasem, kakor tudi pridelki iz zajčje kožuhovine in iz zajčjega usnja. Otvoritev Razstave v soboto ob pol 11. uri dopoldne po g. županu. Istočasno pouk in pojasnitev o zajčjereji.

Našim p. n. odjemalcem sporočamo, da ostane v nedeljo, dne 6. avgusta omrežje mesta radi sezijeke gradbe od 4. do 7. ure jzutraj odklopljeno.

POKRAJINSKA OBRATNA RAZSTAVA V MARIBORU.

Prijavni rok poteče dne 10. avgusta, na kar opozarjamo vse, ki se mislijo prijaviti. Po tem roku se prijave brezjemenno ne sprejemajo več.

Lepaki so se danes razposlali. Prosimo vse tvrdke, katerim se je lepak doposlal, da ga razobesijo na vidnem mestu.

Pooblašcene tvrdke za izvršitev razstavnih del: Specijacija «Orient»; slikarstvo: Horvat in Ambrožič; mizarstvo: Joža Volčič, Slovenska ulica 36; dekoracije: Blaž Jagodič, Aleksandrova cesta 45; oglasi: Oglasni zavod J. Sušnik, Slovenska ulica 16. Druge tvrdke niso opravilicene izvrševali za razstavo teh del, ker so imenovane tvrdke pogodbeno vezane.

Na vajeniška dela se polaga posebna važnost. Zato prosimo, ponovno vse mojstre, naj vsodbujajo k temu svoje vaje. Razstava vajeniških del je brezplačna. Prijave vpošljite najkasneje do 15. avgusta.

Orlovski vestnik.

Sestre izletnice v Brno imajo sestanek nocoj, v petek, ob 7. uri v I. nadstropju Cirilove tiskarne. — Bog živil!

Vajencem in mojstrom. Čujemo, da nekateri mojstri in delovodje zabranjujejo svojim vajencem, ki so člani ali naraščajniki Orla, obisk telovadbe, da celo nedeljske službe božje in duhovnih vaj. Zgodil se je celo slučaj, da je neki mojster (ime zamolčimo) poslal svojega vajenca na sokolski zlet, drugemu svojemu vajencu pa odreka pravico biti član Orla. Ako se slične pritožbe ponové, bo treba zavzeti primerno stališče proti omejevanju osebne svobode v prostem času, ki bodi namenjen izobrazbi in telesnemu in srčnemu oplemenitju nastajajočega človeka.

Odseki mariborskega okrožja in sosedna okrožja naj nemudoma odgovore na poslane jim okrožnice glede mariborskega katoliškega shoda. Bog živil!

Bratje, ki si žele nabaviti kroj, naj se zglase pri br. predsedniku mariborskega odseka. Bog živil!

Naraščajnska telovadba, dokler traja obrtna razstava v Mariboru, odpade. Čas, ko se zopet začne, bomo pravočasno sporočili. — Bog živil!

Mošnjček z nekaj denarja je bil najden; vpraša se v Mariboru, Gosposka ulica št. 17 v manufakturni trgovini.

Opozarjamo na oglas «Prve hrvatske štedionice v Zagrebu», ki je dne 19. junija t. l. otvorila svojo podružnico v Mariboru, Gosposka ulica 24. Ta denarni zavod je bil ustanovljen leta 1846, šteje okrog 40 podružnic in znaša stanje vlog tega denarnega zavoda 2 in pol milijardi kron, in je v celi Srednji Evropi eden največjih denarnih zavodov.

Nov vozni red vseh prog v Sloveniji se dobi v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Priporočamo ga osobito gg. turistom, ki izletijo v Savinjske Alpe ali Karavanke.

Harmonij se proda za K 4000. Cankarjeva ulica 5, Studenci pri Mariboru. 349

Znamke stare pošne kupuje Makso Sikošek, Sv. Lenart v Slov. gor. 1-3† 345

V Framu v Aninem dvoru prireda mariborske dijakinje v nedeljo, dne 6. avgusta t. l. ob 3. uri popoldne žaloigr »Vestalke« v 5 dejanjih. V odmorih petje in godba. Priidite v obilnem številu!

Posestvo v vinogradom 7 oralov je takoj na prodaj. Dunajski jarek 167, Rošpoh, Kamnica pri Mariboru. 1- 316

Trgovski učenec se sprejme v špecerijski trgovini Miloš Oset, Maribor, Aleksandrova cesta 45. 2-2 340

Repno seme se dobi v trgovini Vid Murko, Maribor, Meljska cesta št. 24. 3-3 334

Samostojen delovodja ali polir se sprejme, istotam se sprejmejo zidarji in delavci v trajno delo pri stavbeni tvrdki Karel Rojs v O možu 2-2 312

Priporoča se trgovina z galanterijo in drob-narijo. Velika zaloga špage, vrvi in gurte na drobno in debelo

DRAGO ROSINA preje M. Stadler Maribor, Vetrinjaka ul. 26. 1-2† 343

Stročnice za cigarete Zora in Ambor št. 2 in 3 po znižani ceni oddaja trgovina z galanterijo D. Rosina, preje Stadler, Maribor, Vetrinjska ulica 26. 1-2 35*

Sleherne starine

kakor tudi staro vloženo pohištvo razne vrste, staro porcelansko posodo, starijske siate in srebrne predmete

KUP! pri najboljšem plačilu po dnevnih cenah F. Vincetič, pri Orientalcu Maribor, Gosposka ul. 27.

KUHANOMASLO

kupim vsako množino po najvišji dnevni ceni skozi celo leto. — Ponudbe na:

Karl Robaus, pekarna, Maribor, Koroška cesta št. 24. 1-3†

Zanesljiv majar (družina 3 osebe) se sprejme na manjše graščinsko posestvo

Znati mora nasaditi vinograd. Vpraša se Maribor, Aleksandrova cesta 12, II. nadstropje na levo. 1-2 347

AMERIKANSKI SINGER

šivalni stroji dobijo se edino v naši lastni novi trgovini Maribor, Šolska ulica št. 2

kakor tudi: Singer olje Singer sukance Singer igle Singer nadomest. deli šivalni stroji za rodbinsko rabo in obrtniške svrhe.

Prodaja na mesečno odplačilo (24 mesecov). Lastna mehanična delavnica za popravila vseh sistemov šivalnih strojev.

Singeršivalni stroji Bourne & Co., New York Maribor, Šolska ulica št. 2. 10-10 346

„Marija zvezda“ pristen trapistovski S I R prodaja

MATIJA LAH, Maribor na Glavnem trgu. 2-6 342

S E N O slamo, drva ter premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke — kupuje in prodaja — OSET ANDREJ, MARIBOR Aleksandrova cesta št. 57, telef. 88. 7-323

POZOR! Al. Gniušek, Maribor Glavni trg št. 6, prodaja

žičnate žimnice (Drateinsatz) po K 510.—, atrik-žimnice 3 delne po K 1900.—, impregnirane plhte za vozove, mlatilnice, konje kvadratmeter po K 250.—, vrvi za zvonove, studence, seno in perilo, vsaka debelost in dolgot kg K 100.—, 140.—, štrange za konje par K 44.— do K 90.—, uzde navadne in pletene po K 30.— in K 36.—, zaloga blačevine, žamet rižasti, platna, racmošina, plavotiska, lincerdruk, cajglače, spodnje hlače, srajce vsake vrste, predpasnike iz klota in plavotiska, obleke za dekleta, moške predpasnike, robce, slamnjače po najnižjih 4-10 cenah. 331

Modele čevljev

v celih serijah iz lepenke, po modernih kopitnih oblikah ali amerikaških oblikah izrezane, dobavlja za tvor-nice obuvala in čevljarje. Apartne, elegantne oblike. Velikanska izbira novitet za vsako sezijo.

Zgornje dele izdelujem iz od naročnika mi doposlanega materijala, prvovrstno, hitro in po ceni. Posebna delazmožnost v montiranju zgornjih delov, za tovarne obuvale.

Nakup, reparatura in prodaja čevljarskih strojev. Zahtevajte prospekte od Ralph F. Richter, Subotica VI.

Poučevanje v vseh strokah moderne, mehanične izdelave obuvale. Zahtevajte prospekte! 4-331stl.

Tvrdka Rud. Niefergal Maribor, Koroška cesta št. 1.

Manufaktura, platno, odeje, perilo, moške, obleke, nogavice i. t. d.

Nadalje špecerijsko blago vse vrste. Glavna zaloga industrije sadnih izdelkov tovarne Selnica ob Dravi kot pristni malinovec i. t. d.

Prvovrstno blago! Solidne cene!

Prva hrvatska štedionica Zagreb

podružnica Maribor, Gosposka ulica 24.

Telefon ravnatelja 317. Telefon menjalnice 318.

Ustanovljeno l. 1846.

Delniška glavnica K 200,000.000. Rezervni zaklad K 130,000.000.

Vloge K 2.500.000.000.—.

Podružnice:

Beograd, Bjelovar, Bród n/S., Celje, Crikvenica, Čakovec, Daruvar, Delnice, Djakovo, Gjurjevac, Ilok, Karlovac, Križevci, Maribor, Mitrovica, Nova Gradiška, Ggulin, Osijek gor. grad, Pakrac, Požega, Rijeka, Senj, Sisak, Skoplje, Subotica, Sušak, Sv. Ivan Zelina, Varaždin, Velika Gorica, Virovitica, Vukovar, Zagreb Ilica 117, Zemun.

Ekspoziture:

Osijek dol. grad, Vinica kod Varaždina.

Menjalnice:

Zagreb Ilica 5.

Prevzema vlogé na vložne knjižice in na tekoče račune. Eskomptira menice in devize. Prevzema v inkaso tu- in inozemske menice. — Izdaja 4 1/2 % založnice, koje imajo pupilarno varnost in jamčevno sposobnost. Izdaja uverenja čekov in kreditna pisma ter izvršuje izplačila na podlagi akreditivov na vsa tu- in inozemska mesta. Izvršuje borzne naloge vestno in kulantno.

Vzdržuje zvezo z vsemi prvorazrednimi bankami v Parizu, Londonu, Zürichu, Berlinu, Dunaju, Budimpešti, Bukarešti, Pragi i. t. d. ter v Ameriki.

Brzojavni naslov: Praštediona.